

11. marts 2022

Vigtige økologiske skridt til selvforsyning med foder, energi og gødning

Fremtiden synes usikker med hensyn til forsyninger med foder, energi og gødning, og priserne stiger. Økologien rummer en række muligheder for at bidrage positivt til en nødvendig omstilling.

Coronakrisen og krigen i Ukraine viser med al tydelighed, hvor hurtigt der kan opstå problemer med forsyningssikkerhed og dermed prisstigninger og økonomisk ubalance. Kriserne viser, at Danmark har brug for en mere robust forsyning med foder, fødevarer og energi samtidig med, at vi skal indgå i solidariske internationale partnerskaber, hvor vi bidrager med det, vi er gode til.

Økologisk produktion bygger på sund biologisk balance og retfærdige samarbejder, så det er oplagt, at dansk økologisk produktion i den aktuelle situation kan bidrage til at sikre en mere bæredygtig fremtid.

Selvforsyning med protein kræver mere jord

Importen af økologisk protein til Danmark var i 2020 på omkring 34.000 ton rent protein. Det vil være et første godt mål at erstatte dette med dansk produceret økologisk protein.

Det vil kunne lade sig gøre ved at øge arealerne med dels bælgsæd som ærter, hestebønner og lupin, dels kløvergræs og lucerne, samt ved at udvinde grønt proteinkoncentrat til foder til økologisk grise og fjerkræ.

Innovationscenter for Økologisk Landbrug har beregnet behovet for areal for at erstatte det importerede økologiske proteinfoder.

[Forside](#) / [Nyheder](#) / 2022 / [Økologisk foder- og energiforsyning](#)

De velkendte proteinafgrøder ærter, hestebønner og lupin kan højst dyrkes på en femtedel af arealet, da man ellers løber ind i sædskiftesygdomme, der vil ødelægge muligheden for en stor proteinproduktion fra bælg-sæd. Med den nuværende afgrødefordeling på økologiske bedrifter er der plads i sædskifterne til at øge bælg-sædsarealet i et vist omfang og producere ekstra ca. 16.500 ton råprotein – knap halvdelen af det importerede.

Der skal således lægges mere areal om til økologisk planteavl for at blive helt selvforsynende med protein; ca. 115.000 ha eller en vækst på ca. 40 pct. i forhold til det nuværende økologiske areal, såfremt husdyrholdet og fodringen opretholdes i den eksisterende form.

Græsprotein er den nye spiller

De senere års forsøg med produktion af foderprotein fra græsmarksafgrøder viser, at det er muligt at producere omkring den samme mængde protein pr. ha til enmavede dyr som på bælg-sædsarealerne. Samtidig giver græsmarksafgrøderne en række fordele i sædskiftet med store mængder indsamlet kvælstof, opbygning af frugtbarhed i jorden og sanerende effekter i forhold til både ukrudt og sædskiftesygdomme.

Forventningen er derfor, at den type proteindyrkning kommer til at fylde mere i fremtiden, og senest er det som en del af 'landbrugspakken' besluttet at yde tilskud til flere grønne bioraffineringsanlæg, hvor græsproteinet kan produceres.

Behovet for ekstra økologisk areal halveres, hvis økologiske planteavlsbedrifter udover 20 pct. bælg-sæd også har 20 pct. kløvergræs til proteinfremstilling i sædskiftet.

Samspil med biogas løser flere problemer

Foruden selvforsyning med foder er det et centralt princip i økologien at begrænse ressourceforbruget og prioritere brugen af vedvarende energi. Det økologiske landbrug har en oplagt mulighed for at spille sammen med den voksende biogasbranche, som i lyset af de aktuelle forhold omkring naturgasforsyningen må forventes at blive massivt udbygget i de kommende år.

Græsmarkerne giver som sagt et positivt bidrag direkte til de økologiske sædskifter; men samtidig er der et stort gaspotentiale i fiberkage og restvæske, der er sidestrømme fra proteinframstillingen.

Man kan derfor med god grund forvente, at en del af den kommende vækst i økologisk areal vil kunne komme i samarbejde med lokale anlæg, der kombinerer bioraffinering af græs med biogasproduktion. Derved vil økologien bidrage aktivt til, at en større del af gasforbruget kan være biogas.

Den aktuelle krise har også medført højere priser på gødning, som har medført en stor efterspørgsel efter husdyrgødning. Økologerne får derfor sværere ved at skaffe gødning i den kommende tid, og så vil kvælstof fra kløvergræs til protein og biogas bliver en vigtig gødningskilde, der kan gøre den økologiske produktion mere selvforsynende.

ClimOptic arbejder for tekniske forbedringer

Det er muligt at optimere gødningen fra biogasanlæg ved at efterbehandle den. Innovationscenter for Økologisk Landbrug arbejder sammen med Aarhus Universitet om dette i projektet ClimOptic, hvor vi både ser på udnyttelsen af kvælstof og på den afledte klimaeffekt.

Ved at separere gødningen og samle ammonium-kvælstoffet i den flydende del kan man få en højere udnyttelse og bedre udbytter. Det skal dokumenteres i projektet. Det har samtidig vist sig, at de flydende gødninger har en lav koncentration af næringsstoffer, så der skal opbevares og udbringes store mængder, hvilket dels er dyrt, dels kan ødelægge jordstrukturen. Der er derfor brug for at arbejde videre med at undersøge, hvilke tekniske muligheder der er for at fjerne noget af vandet i de tynde gødninger.

 Ausumgaard Web

På Ausumgaard demonstreres samspillet mellem græsprotein og biogas. Foto: Erik Fog

Erik Fog, 5180 8669, eikf@icoel.dk

Promilleafgiftsfonden for landbrug

ICROFS
Organic RDD

